Emakumea ere, euskal idazle

Gizaseme̱ak asarre omen dira; batea, bral; aurten, emakumearen urteas, espatzen dugu. Nere iritzia, ederki daiteke. Irakurri berri dut A. Montaguren «La Mujer, sexo fuerte» liburua, ta ameriñar idazle au es da andrazkoai horeskenka dabillen kasiari bat, etnologo sakona batzik. Eta ausk dioanez, *bella donna*, ots, emastekia da, es gizona, biatsa-arana —hiribiltzi— eskua zondoa. Orregatik eskatzen ditu, edo ta erraztu jarrita daude, biontzeko eskubide ta betebear berdintzuak.

Idazteari gagoskiolarik, emakumeak es du, asken urte anetara arte, askorik idatzi; batea artaraku ostoparik naiko ipuiñ tzan zatskidaku bertatu da ortela. Gazi eguneau ortan ere, beste gai askotan bezela, azkar ta errime dabilkigu. Ta izaberri dugu. Ezik euskaldunek ere, geurera mudatzerik, tzan dirugu, ta dirugu zaur ere, euskal idazle bizkorrak, gure emaskin geratzarrez metzez durenak. Emen, Bizkai Ojuskoa itzas bazterreranto, bestzak beste, ti dauskagu ja bor eta langilleak: Debaku «Tenes» ta azpaldiik Durango'n bizi dan zumatar Julene. Biak dute arima gozo, bigun, sentikorra, beren idatzi ugaritzatik dakigunez.

Azpeitia'tar Julene'ri ezertzo ere kendu gabe, «Tenes»k urte mordua dala, 1934'an, liburu fin bat argitaratu zigun: «*Muen itzaz'i idazkak eta olerkiak*». Irakur olerki txikiro au, emakumeak nolako buotea duen ederki adierazten digunu: «*Nere legua*» deritzan.

Nere gelako leyatik
dagoz urtze sail bat,
beraiz zer diskat nere
ohoskun gozoenak.
Nais euskis jantzita egon,
nais odapez tzukon,
nais illargi geitaus, ada
nais izarrean dizukon,
minto gozos poztutzen du
nere geon gazua...
Eta bere minto ezke,
zabaltzen dat leyual

Beste olerki zarmant batek onela margotzen digu egun sentia:

Egun berriak itzas zabala
marga berrts azaltzean,
ta «Andotzs mendia oni begira
eguzkis jansten danean,
ta zuatzinik izartzabezak
beren lotatik itzarri,
batta artzatzmuili itzlartzarrak
artaldea mendikan,
Debaren aurres itzas barean
lastoga dagoz gelditik,
nota umatzoa bere amaren
magatzean ta arnutik.

Emakumearen urteko urtea dugula-ta, euk euskaldunek ere, zerbait egin bear genuke. Urtzirunez, euskal literaturan aperzen ezkiegun emakume idazkeen lanakin liburu marduk bat osatu. Emaitz eder ta akullu biskor biraikigu. Egingo ote dugu? Es da gauza zailla, ta gaur dauskagun andreate anderenu ta olakoentzat erzdu bikaina litzateke egiaski.

AITA ONAINDIA